

Efterlysning

MARGIT ANDERSSON

En nyfiken person behöver aldrig ha långsamt. Alltid finns det något som man absolut måste reda ut. Här kommer ett exempel på en av mina egna olösta gåtor.

Numera känner väl de flesta solleröbor till, att vi har en otroligt fin bildskatt, bestående av äldre fotografier från vår bygd. Mycket finns numera inlagt på »nätet«, och börjar man titta där, så riskerar man att fastna i timtal framför sin dator. Ibland händer det, att jag får en speciell bild »på hjärnan«. Just så är det med denna bild, som vår oförtröttliga och duktiga bildsamlare valt att kalla »Trött kvinna«. Fotografens namn finns inte noterat, ej heller något årtal. Det enda som anges är, att bilden ingår i Erik Petterssons fotosamling. Det är Ållanders Erik från Utanmyra (1917-2011), som vi har att tacka för att så många äldre fotosamlingar har räddats från förgängelsen.

Vem var hon? Var sitter hon? Vad tänker hon på? Tills vidare kallar jag henne Anna och tar fram mitt bästa förstoringsglas. På väggen bakom Anna hänger en tavla, som man endast ser nederdelen av. Minsann, det står något på engelska, och mitt hjärta tar ett skutt. Är hon i Amerika? Är hon en av våra många utvandrare?

Sådant går jag direkt igång på.

Texten lyder:

”BUILDING THE TEMPLE.

Except the Lord build the house, they labor in vain that build it.”

I några äldre biblar, 1858 och 1872 års utgivningar, hittar jag den svenska texten ur Psaltaren 127:1. Fåfångt arbetas utan Guds nåd – en vallfartssång av Salomo:

”Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfångt, som derpå bygga.”

I min färskaste bibel från 2001 heter det:

”Om inte Herren bygger huset, är byggarens möda förgäves.”

Tittar man riktigt noga, kan man ana att väggen är tapetserad med gamla tidningar. Dags att konsultera Sool-Öens egen bild-expert Tobbe, som snart upptäcker, att det här är inte vilka tidningar som helst. »Svenska Posten« står det. En svenskspråkig tidning med det namnet utgavs i några städer i Amerika. Dessa tidningar utgavs från 1870-talet och var mycket populära bland våra utvandrare. Dessutom utgavs en tidning med samma namn här i Sverige.

Jag funderar vidare. Sängen som hon sitter i är ju rejält stor och tung med ett utsirat bakstycke, sådana som fanns i alla stugor här. Men inte släpade man väl med en sådan över Atlanten? Och inte tror jag att någon snickrade så i Amerika. Nej, min Anna befinner sig nog ändå någonstans på Sollerön. Men alldeles säkert hade hon nära och kära, som emigrerat och lämnat tomrum efter sig. Antingen hade någon kommit hem på besök, eller så hade de skickat både tavelrulle och tidningar med post.

I sängen har hon en hemvävd, randig filt. Kanske är det rent av en skinnfäll? Stolen då? Så märkvärdiga stolar hade nog inte alla. Däremot är pottan troligen av gängse modell. Att döma av Annas klädsel, är det nog ganska kyligt i rummet. På huvudet har hon en ylleschal, inunder säkerligen en liten vit *kelingg-att*.

Hon bär *långg-kasungg*, lång skinnkjol med ullen vänd inåt, en svart klädesbård nedtill. Färgen på *maggdi* kan man bara gissa. Svart? Röd? En enkel rand nertill, den är nog vardags. Upptill har hon sin varma, gamla *kasungg*, skinnjacka med ullen inåt. Över axlarna har någon hängt hennes *väjt-tröja*, den vita yllejackan. Och så hoppas jag att Anna har varmt om fötterna – tvåändstickade strumpor och hemgjorda kängor.

Vad är det för vävnad som Anna håller i? Den känns bekant, har jag sett den förut? I hembygdsföreningens fina textilsamling finns ju en likadan – eller kan det vara just denna? Inventarienummer SH 153. BÅRTÄCKE, låda nr 26. Utförlig beskrivning; ylletyg, rutigt i beige, rostrött och brunt, handvävt kypert, handsytt. Vid ena kortsidan finns ett bomärke broderat. Och det bästa av allt, namnet på den som donerat bärtäcket, nämligen Resar Anders Persson från Utanmyra.

Bårtäcke. Hembygdsföreningens textilsamling SH 153.

Vad är då ett bärtäcke? Följande citat hämtar jag ur en annan bibel, nämligen Gruddboboken, uppsatsen om »Textil slöjd«.

I varje gård hade man ett särskilt begravningsställe, *svart-vässl* eller *läjkvässl*, som endast användes att lägga över kistan, när denna fördes från hemmet till kyrkan. De äldsta

av dessa, daterade till 1800-talets första år äro rutiga i vitt, svartbrunt och rött och finnas även i mindre format för barn. Den hemsnickrade kistan målades med kimrök (sot), och bårtäcket behövdes för att skydda kläderna under frakten upp till kyrkan, där täcket byttes ut mot kyrkans eget av svart kläde med svarta fransar.

Min trötta Anna sitter alltså i sin säng med bårtäcket över armen. Väntar hon? Längtar hon? Och fortfarande, vem är hon? Jag har nu äntligen fått en liten ledtråd, nämligen Resar Anders Persson i Utanmyra, född 1890. Efter åtskilliga besök på »nätet« hittar jag flera bilder på honom. Nu skriver han sig som Anders Resar, en stilig gosse som villigt poserar, än i lumparuniform, än med sin nya cykel. Och jag kommer osökt att tänka på en välkänd, nutida cykelåkare i Utanmyra, nämligen Leif Resar. Lite släktforskning visar att Anders var Leifs farfar. Nästa steg blir att besöka Leif, som nu bor på denna Resargård, visa honom bilden på trötta kvinnan och fråga om han möjligen sett ett sådant foto någonstans. Eller om han kan erinra sig någon tavla med engelsk text. Men tyvärr. Nej, det har han inte.

Jag får låna en stor resväska, fylld med familjealbum, men ingenstans hittar jag den bild jag söker. Då får det väl bli en gissning, och jag försöker ta reda på vilka kvinnor som kan ha funnits i denna gård. Leifs farfars mor? Resar Anna Larsdotter, 1848-1927, känd som hornblåzerskan i Rossbergs fäbod – foto: Johan Öhman. Nej, inte hon... Kanske hornblåzerskans moder? Resar Anna Nilsson hette hon, född 1826 och död oktober 1911, vid 85 års ålder. Dödsorsak anges som ålderdomssvagheter och senilitet.

Ja, du gamla, trötta, lilla Anna. Jag vill så gärna tro att jag gissat rätt, när jag nu nästan bestämt mig för vem du är. Var är dina tankar? Kanske någonstans i *Merikon*, dit din son Resar Per Larsson utvandrade våren 1883 tillsammans med hustrun Håll Margit Nilsson från Kulåra och sönerna Lars och Per, sju och fem år gamla. Jag skulle kunna berätta för dig var de bodde och

också beskriva något av deras strävsamma liv långt där borta i norra Minnesota. Håll Margit var min farfars syster, och det finns både brev och foton från deras nya hem. Jag har letat mig fram till deras gård i Bluffton, Otter Tail County och hittat deras gravsten på en liten fridfull kyrkogård. Tyvärr hade deras hem brunnit ner för länge sedan.

Funderingar som dessa ovanstående kan dyka upp när man surfar på nätet. Skulle det vara så lyckligt, att någon faktiskt vet vem »Trött kvinna« är, så är jag mycket tacksam om du hör av dig.

Margit Andersson